

กำลังวัวเถลิง ดอกขาว



1. ชื่อสมุนไพร กำลังวัวเถลิง ดอกขาว (KAMLANG WUA THALUENG DOK KHAO)
2. ชื่อวิทยาศาสตร์ *Anaxagorea luzonensis* A. Gray ชื่อวงศ์ Annonaceae
3. ชื่ออื่น ชะแมบ (ตราด), ช้าวัวเถลิง (ประจวบคีรีขันธ์), ปุนทา (นราธิวาส), ปูน (สุราษฎร์ธานี)
4. ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้เถาเนื้อแข็ง ตามลำต้นมีหนามแข็งห่างๆ เห็นชัดเจน และกิ่งมียางค์เป็นตะขอ

ใบ รูปรีถึงรูปขอบขนาน กว้าง 3-6 เซนติเมตร ยาว 10-18 เซนติเมตร แผ่นใบค่อนข้างหนา แข็งและเหนียว ผิวใบเป็นมันทั้งสองด้าน

ดอก เดี่ยวหรือเป็นช่อ ออกตามกิ่งจากปลายตะขอ ดอกอ่อนสีเขียว เมื่อบานสีเหลืองเข้มและมีกลิ่นหอม กลีบดอกเรียงเป็นสองชั้น ตัวกลีบหนา รูปรี โคนกลีบคอด ยาวประมาณ 4 เซนติเมตร

ผล กลุ่ม มีผลย่อยจำนวน 5-7 ผล ร่วงง่าย แต่ละผลมี 2 เมล็ด

5. ส่วนที่ใช้ทำยา

เถา

6. สรรพคุณของแต่ละส่วนที่ใช้ทำยา

เถาต้มน้ำดื่มบำรุงกำลัง แก้กระษัยบำรุงไต กล้ามเนื้อเสื่อม เส้นเสื่อม

7. รายงานการวิจัยปัจจุบัน

จากการทดลองทางพรีคลินิก พบว่าสารในกลุ่มอัลคาลอยด์ในกำลังวัวเถลิงมีฤทธิ์ในการต้านอนุมูลอิสระและมีฤทธิ์ในการต้านเชื้อแบคทีเรีย *S. mutans* ที่ทำให้เกิดโรคในช่องปาก มีฤทธิ์ในการต้านเชื้อแบคทีเรีย *S. aureus* ที่ทำให้เกิดโรคแผลฝีหนอง และเชื้อ *V. cholerae* ซึ่งเป็นสาเหตุของโรคอหิวาตกโรค มีฤทธิ์ในการต้านเชื้อราสาเหตุของโรคกลาก และมีฤทธิ์ในการต้านเชื้อไวรัสโรคเริม Herpes simplex virus type 1

8. สารสำคัญ

จากการศึกษาสารสกัดจากเถาลำต้นของกำลังวัวเถลิงด้วย 5 แอลกอฮอล์ พบว่าพืชชนิดนี้มีสารองค์ประกอบอยู่ในกลุ่มแทนนินส์ทั้งที่เป็น hydrolysable tannins และ condensed tannins ในปริมาณไม่สูงมาก มีฟลาโวนอยด์ทั้งประเภท anthocyanidin, leucoanthocyanidin, catechin, aurone, flavone, dihydroflavonol, และ flavonol และมีสารในกลุ่มอัลคาลอยด์

9. แหล่งกำเนิด และกระจายพันธุ์

ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ของไทย พบในป่าดิบชื้น ที่ระดับความสูง 100 - 400 เมตร ในต่างประเทศพบที่ประเทศฟิลิปปินส์

10. พื้นที่เหมาะสมในการปลูกในประเทศไทย

- ลักษณะพื้นที่ พื้นที่ป่าเบญจพรรณทั่วไป ป่าดงดิบ พื้นที่เชิงเขา ป่าชุ่มชื้นมีฝนตลอดปี
- ภาค ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้
- จังหวัด ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี ตราด จันทบุรี สระบุรี ลพบุรี

11. การคัดเลือกพันธุ์ (พันธุ์ที่นิยมปลูกในประเทศไทย)

- พันธุ์ที่ใช้เป็นยา พันธุ์พื้นบ้านทั่วไป (ดอกสีขาว)
- พันธุ์ที่ใช้เป็นอาหาร ไม่ทำเป็นอาหาร

12. การขยายพันธุ์

ขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ด การตอนกิ่ง หรือปักชำ

- ผลเป็นรูปกระสวยมีเมล็ดข้างใบ 1 - 2 เมล็ด โดยแกะเมล็ดที่สมบูรณ์ไปลงกระบะเพาะชำ ประมาณ 45 วัน จะออกต้นอ่อนขึ้นมาประมาณ 10 - 15 เซนติเมตร แยกลงกระบะ 1 ต้น (โดยผสมดิน ปุ๋ย และมะพร้าวสับ) เก็บไว้ในเรือนเพาะชำ

- ปัจจุบันนิยมปักชำโดยใช้กิ่งกิ่งแก่กิ่งอ่อน ยาวประมาณ 8 - 10 เซนติเมตร ปักในถุงดินผสมซีอิ๊วแกลบ รดน้ำให้ชุ่ม หรือนำเข้าแปลงพ่นหมอกจะได้ผลดี เมื่อประมาณ 30 - 45 วัน จะเริ่มออกรากและใบอ่อนต่อไป

13. การปลูก/สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการปลูก

- ฤดูกาลเพาะปลูก ส่วนใหญ่นิยมปลูกในฤดูฝน ช่วงเดือนพฤศจิกายน - สิงหาคม เพราะกำลังวังเถลิงชอบน้ำ แต่ไม่ชอบน้ำขัง
- การเตรียมดิน โดยการขุดหลุมกว้างประมาณ 50 เซนติเมตร ยาว 50 เซนติเมตร ลึก 50 เซนติเมตร รองก้นหลุมด้วยปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมักก็ได้
- วิธีการปลูก เมื่อต้นกล้าสูงประมาณ 30 เซนติเมตร ซึ่งรากเจริญเติบโตแข็งแรงเต็มที่แล้ว ลงแปลงปลูกได้ หรือต้นชำที่มีอายุ 4 - 6 เดือน โดยการนำต้นกล้าปลูกลงในหลุมที่เตรียมไว้ ลึกประมาณ 20 เซนติเมตร แล้วกลบด้วยดินให้พูนโคนไว้เพื่อไม่ให้ต้นล้มล้มแล้วปักไม้ผูกให้เรียบร้อย ป้องกันต้นล้ม ระยะแรกควรทำที่บังแสงแดด โดยใช้สแลนพลาสติก หรือใบมะพร้าว

14. การปฏิบัติดูแลรักษา

- การให้ปุ๋ย ใช้ปุ๋ยคอก หรือหมักก้นหลุมแล้วต่อไปก็ให้ปุ๋ยอีกครั้ง ประมาณ 6 เดือน หรือปีละ 2 ครั้ง ไม่จำเป็นต้องใส่ปุ๋ยวิทยาศาสตร์
- การให้น้ำ กำลังวังเถลิงเป็นพืชชอบน้ำชุ่มชื้นอยู่เสมอ ไม่ชอบน้ำขัง หากฝนทิ้งช่วงต้องรดน้ำ
- การกำจัดวัชพืช ควรจะทำพร้อมกับการใส่ปุ๋ย ปีละ 1 - 2 ครั้งก็ได้
- การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู กำลังวังเถลิงจะมีจำพวกแมลง หรือเพลี้ยกัดกินใบ อาจใช้สารเคมีฉีด เช่น เซฟวิน เอส 85 ในระยะแรก พอเจริญเติบโตแล้วสามารถปล่อยตามธรรมชาติ

15. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังเก็บเกี่ยว

- ฤดูกาลการเก็บเกี่ยว กำลังวังเถลิงจะใช้ลำต้นทำยาเมื่ออายุ 5 - 10 ปี จะนิยมเก็บเกี่ยวในช่วงฤดูแล้งที่มีแสงแดด ประมาณเดือนธันวาคม - เมษายน
- วิธีการเก็บเกี่ยว เลือกตัดลำต้นแก่ ๆ ซึ่งเป็นลักษณะเถาวัลย์ ตัดใบและกิ่งเล็กออกให้หมด
- การแปรรูปหลังการเก็บเกี่ยว เมื่อได้ลำต้นมาแล้วนำมาสับเป็นชิ้นเล็ก ๆ หรือฝานเป็นชิ้นยาว ๆ เพื่อจะตากแดดให้แห้งไวขึ้น และนำไปตากแดด 4 - 5 วัน แล้วนำไปอบให้แห้งสนิท
- การบรรจุและการเก็บรักษา เมื่อได้กำลังวังเถลิงแห้ง บรรจุใส่กระสอบโปร่ง ๆ ส่งจำหน่ายได้ หรือใส่กระสอบเก็บไว้ในห้องที่อุณหภูมิปกติ

16. การจำหน่าย

เถากำลังวังเถลิงแห้ง ราคา กิโลกรัมละ 60-100 บาท